

OPIS SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ FUNKCJONUJĄCEJ W BANKU SPÓŁDZIELCZYM W JELEŚNI

1. Cele systemu kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej to zbiór zasad, procedur, mechanizmów i czynności kontrolnych, wkomponowanych w sposób trwały i spójny w system zarządzania ryzykiem, powiązany z celami strategicznymi, wspomagający realizację celów biznesowych oraz umożliwiający sprawowanie nadzoru nad działalnością Banku.

W Banku działa system kontroli wewnętrznej, którego celem jest wspomaganie procesów decyzyjnych, przyczyniających się do zapewnienia:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku;
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
- 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

Podstawowym celem funkcji kontroli wewnętrznej jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z przepisami prawa, strategią, planem, regulaminami, procedurami, limitami itp. oraz bieżące reagowanie na uchybienia.

2. Rola Rady Nadzorczej, Komitetu Audytu i Zarządu

1) Rada Nadzorcza:

- a) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej,
- b) monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej,
- c) dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,
- d) informuje jednostkę zarządzającą systemem ochrony tj. Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia Banku Polskiej Spółdzielczości o wynikach oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.

2) Komitet Audytu:

- a) bierze udział w badaniu sprawozdawczości finansowej,
- b) wspomaga działania Rady Nadzorczej w zakresie oceny systemu kontroli wewnętrznej oraz systemu zarządzania ryzykiem.

3) Zarząd:

- a) projektuje, wprowadza, oraz zapewnia funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej,
- b) zapewnia ciągłość działania systemu kontroli wewnętrznej,
- c) ustanawia kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,
- d) nie rzadziej niż raz w roku informuje Radę Nadzorczą o sposobie wypełnienia nałożonych na niego zadań

3. Przyjęty schemat organizacyjny trzech linii obrony

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech, niezależnych poziomach (liniach obrony):

- 1) **pierwszy poziom (linia obrony)** – zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku, w tym stosowanie przez pracowników mechanizmów kontroli ryzyka, a także mechanizmów kontrolnych, a także dokonywanie w ramach obowiązków służbowych

pracowników poziomego monitorowania (monitorowania w ramach pierwszego poziomu) przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez ich weryfikację bieżącą lub testowanie;

- 2) **drugi poziom (linia obrony)** na który składa się:
 - a) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem, o którym mowa w ust. 3 pkt. 1);
 - b) działalność Stanowiska ds. Zgodności.
- 3) **trzeci poziom (linia obrony)** - działalność audytu wewnętrznego sprawowana na mocy zapisów Ustawy o bankach spółdzielczych oraz Umowy z SSOZ BPS przez Departament Audytu Systemu Ochrony.

4. Funkcja kontroli

Na funkcję kontroli składają się:

- 1) właściwie zaprojektowane i wprowadzone mechanizmy kontrolne,
- 2) stosowane i przestrzegane mechanizmy kontrolne,
- 3) monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych,
- 4) właściwe dokumentowanie funkcji kontroli,
- 5) raportowanie w ramach funkcji kontroli.

Rodzaje mechanizmów kontroli stosowanych przez Bank:

- 1) procedury – rozumiane jako zdefiniowany sposób określonego postępowania przez pracowników poszczególnych jednostek, komórek i stanowisk organizacyjnych;
- 2) podział obowiązków – rozumiany jako podział zadań i uprawnień przypisanych pracownikom na poszczególnych stanowiskach organizacyjnych w ramach danego procesu mający na celu zapobieganie sytuacjom, w których pracownik kontroluje samego siebie lub istnieje potencjalny konflikt interesów między pracownikami mającymi powiązania personalne;
- 3) autoryzacja, w tym zwłaszcza autoryzacja operacji finansowych i gospodarczych – rozumiana jako system zatwierdzania decyzji i czynności wykonywanych przez pracowników na poszczególnych stanowiskach organizacyjnych w ramach danego procesu (np. poprzez wprowadzenie obowiązku autoryzacji w systemie informatycznym w procesie zawierania transakcji przekraczających określony poziom);
- 4) kontrola dostępu – rozumiana jako zestaw uprawnień dostępu do określonego obszaru, systemu, procesu;
- 5) kontrola fizyczna – rozumiana jako zestaw uprawnień dostępu do określonego, fizycznie wydzielonego obszaru w Banku;
- 6) proces ewidencji operacji finansowych i gospodarczych w systemach: księgowym, sprawozdawczym i operacyjnym – rozumiany jako rejestrowanie i przechowywanie określonych rodzajowo danych wprowadzonych i generowanych w danym systemie;
- 7) inwentaryzacja – rozumiana jako porównywanie stanu faktycznego ze stanem wymaganym odnośnie składników majątkowych i źródeł ich pochodzenia;
- 8) dokumentowanie odstępstw – rozumiane jako wykaz zarejestrowanych wyjątków w ramach wykonywania określonych czynności wynikających z ustalonych przez Bank zasad postępowania;
- 9) organizacja szkoleń dla pracowników Banku;

- 10) samokontrola – rozumiana jako weryfikacja prawidłowości własnych działań dokonywana przez pracownika w toku wykonywania przez niego czynności operacyjnych.
 - 11) wskaźnik wydajności - wprowadzone, opisane, stosowane i monitorowane wskaźniki, prezentujące stopień wykonania celu dla danego procesu/podprocesu (lub jego części) w określonym czasie. Ich zadaniem jest ocena postępu realizacji założonych celów i podjęcie ewentualnych działań/korekt w przypadku stwierdzenia zagrożenia w ich realizacji;
 - 12) zabezpieczenia prawne – możliwość złożenia pozwu w wyniku naruszenia umowy przez dostawcę lub kontrahenta lub nałożenia kar umownych;
 - 13) ubezpieczenia – obowiązkowe lub niezbędne dla bezpiecznego i niezakłóconego prowadzenia działalności Banku,
 - 14) okresowe sprawdzenia poprawności wykonania czynności/operacji/zadań na bazie generowanych raportów, zestawień wyselekcjonowanych danych;
- 5. Umiejscowienie, zakres zadań, niezależność komórki do spraw zgodności i komórki audytu wewnętrznego**
- Stanowisko ds. zgodności podlega bezpośrednio Prezesowi Zarządu, a jego niezależność zapewniona jest przez stosowne mechanizmy oraz uprawnienia i obowiązki pracownika zatrudnionego na tym stanowisku. Audyt wewnętrzny realizowany jest przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia Banku Polskiej Spółdzielczości w oparciu o kompetencje ustawowe oraz na mocy Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia Banku Polskiej Spółdzielczości.
- 6. Zasady corocznej oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej, dokonywanej przez Radę Nadzorczą.**
1. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu kontroli wewnętrznej.
 2. W ramach nadzoru nad działalnością Banku Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od komórki do spraw zgodności, komórki audytu wewnętrznego, Zarządu Banku oraz Komitetu Audytu, jeżeli został powołany.
 3. Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym corocznej oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności oraz komórki audytu wewnętrznego.
 4. Jeżeli w Banku został powołany Komitet Audytu, Rada Nadzorcza przeprowadza oceny, o których mowa w ust. 3, na podstawie opinii tego komitetu.
 5. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych, Rada Nadzorcza Banku:
 - nadzoruje wykonywanie obowiązków przez zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności;
 - zatwierdza politykę zgodności Banku;
 - co najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank.